

**Oponentský posudok
na habilitačnú prácu PhDr. Bohuslava Kuzyšina, PhD.**

**TEOLOGICKÉ PRIENIKY – KAPITOLY S TRANSDISCIPLINÁRNYM
PRESAHOM TEOLOGICKÉHO BÁDANIA.
SÚBOR PUBLIKOVANÝCH VEDECKÝCH PRÁC**

Habilitačná publikácia PhDr. Bohuslava Kuzyšina, PhD. jak sam podkrešla we Wstępie, składa się z 11 naukowych opracowań, poprzez przybliżenie których koncentruje się na koherencji teologii z innymi naukami, poczynając od pedagogiki, a kończąc na praktycznych działaniach społecznych. Taki zabieg metodyczny „może stanowić dobry punkt wyjścia do dalszych naukowych dociekań”.

Rozdział pierwszy – *INTERDISCIPLINARITA A TRANSDISCIPLINARITA TEOLOGIE* – autor przybliża miejsce teologii wśród innych dyscyplin naukowych. W świecie współczesnym, prześląkniętym duchem technokratyzmu, toczy się walka o miejsce nauk humanistycznych i społecznych w obszarze nauk ścisłych. Szczególnie odnosi się to do teologii. Debata dotyczy szerszego problemu, jakim jest miejsce humanistyki w świecie współczesnym. Ściślej, Autor prezentuje argumenty dla naukowych podstaw teologii i jej równego traktowania pośród szeregu innych dyscyplin. To właśnie teologia może stanowić swoiste spoiwo, łączące inne dziedziny nauki w służbie człowiekowi, dla którego utrzymanie równowagi pomiędzy światem materialnym i duchowym wydaje się być kwestią kluczową.

Rozdział drugi zatytułowany – *KREŠŤANSKÁ PAIDEIA* – PhDr. Bohuslav Kuzyšin, PhD, przy zastosowaniu metody historyczno-krytycznej, pochyla się nad zasadami chrześcijańskiej *pajdei*. W poszczególnych tekstach przybliża teksty biblijne, jak również odwołuje się do nauczania Ojców i nauczycieli Kościoła w kontekście wychowania. I tak, wskazuje na Filona Aleksandryjskiego, Klemensa Aleksandryjskiego, Bazylego Wielkiego czy Grzegorza z Nazjanzu. Odwołanie się do doświadczeń Bizancjum, świadczy o doświadczeniu naukowym Autora i jego zdolnościach analityczno-dkrytycznych. Zagadnienie kształtowania się współczesnej pedagogiki, w oparciu o fundamenty starożytnych i średniowiecznych myślicieli to kolejna wartość tego rozdziału. Na uwagę zasługuje ukazanie św. Augustyna jako twórcy zasad uczenia się i wychowania człowieka w oparciu o jego zasady wychowania i przewodzenia duszami. Nauczanie i wychowanie to dwa nierozłączne procesy, o skuteczności których decyduje prawidłowo prowadzony proces edukacyjny, którego miarą są procesy generujące zmianę na lepsze w postawach uczniów.

Trzeci rozdział pracy – *PRESAHY DO POMAHAJÚCICH SFÉR* – wskazuje miejsce i rolę teologii w obszarze wsparcia społecznego. Współczesne pomaganie, wspieranie czy towarzyszenie, jak podkreśla Habilitant, to interdyscyplinarne spojrzenie na klienta pomocy społecznej, w obrębie której teologia i religia stanowią nieodzowny składnik w budowaniu dobrostanu człowieka wspieranego. Religia winna stanowić nieodzowny element w budowaniu płaszczyzny porozumienia, jak i budowania sieci wsparcia osoby czy rodziny przeżywających kryzysy życiowe. Co więcej, istnieje swoisty głód wiary w przestrzeni publicznej. Człowiek wierzący chce nie tylko ukazywać ten fakt, ale odczuwa potrzebę obecności symboli religijnych wokół siebie: w domu, szkole czy miejscu pracy. Obecnie stajemy się świadkami, jak nigdy

dotąd, z jednej strony wielkości człowieka, jego rozumu, z drugiej bolączki współczesnego świata, jakimi są zwykle ludzkie niedobory, potrafią w jednej chwili tej wielkości zaprzeczyć. Walczymy o dominację nad światem, a jednocześnie nie potrafimy sobie poradzić z samotnością czy chorobą. Mania wielkości doprowadziła w historii do upadku niejednej cywilizacji. Człowiek chce być szanowany, bez względu na to kim jest, jak wygląda czy gdzie pracuje. Domaga się poszanowania dla swej godności. Nawet nędzarz, żyjący na marginesie społeczeństwa pozostaje nadal człowiekiem i chociażby przez ten fakt należy mu się szacunek.

Człowiek został powołany przez Stwórcę do otwarcia się na Jego wezwanie do modlitwy i na potrzeby bliźniego. Pomaganie winno stać się nieodłączną częścią naszego życia. W swej habilitacji, Bohuslav Kuzyšin przybliży czytelnikowi akcje charytatywne na rzecz potrzebujących, które są dziełem Cerkwi Prawosławnej na Słowacji. Przedstawia konkretne przykłady działań wspierających, socjalnych, wreszcie modlitewnych na rzecz tych najbardziej potrzebujących.

Swoistym dopełnieniem narracji rozdziału trzeciego jest wskazanie metod aktywizujących na rzecz osób potrzebujących. Wystarczy chociażby wskazać psychoterapię czy socjoterapię oraz terapie szczegółowe, jak chociażby: zooterapię, arteterapię, biblioterapię czy hagioterapię. Na uwagę zasługuje pochylenie się nad kryzysem psychologiczno-duchowym w zawodach pomocy społecznej. Postrzeganie swojej pracy np. przez pracowników socjalnych w kategoriach li tylko materialnych to zdecydowanie spłyccenie piętrzących się trudności. O wiele częściej, zaspokojenie potrzeb duchowych, przy znikomym wsparciu materialnym, jest cenniejsze dla beneficjentów systemu wsparcia.

Zakończenie pracy to kwintesencja przedstawionych stanowisk w obszarze miejsca i roli teologii, jej doświadczenia i wykorzystywanych metod badawczych w przestrzeni szerszego dowodzenia naukowego. Tym samym, po raz kolejny, podkreślono jej uprawnioną obecność w wykazie dyscyplin naukowych.

Na základe celkového hodnotenia predloženej habilitačnej práce: *Teologické prieniky – Kapitoly s transdisciplinárnym presahom do teologického bádania. Súbor publikovaných vedeckých prác.* PhDr. Bohuslava Kuzyšina, PhD., odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe odporúčam udeliť akademický titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Pravošlávná teológia.

dr hab. Małgorzata Duda, prof. UPJPII w Krakowie, Polska

Kraków, 14.10.2020.